

10. IRP. Raportul misiunii de evaluare a necesității în domeniul pregătirii pentru liberare a deținuților, Chișinău, 2007.
11. Lombroso, C., *Omul delicvent*, București, 2000.
12. Legea cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din detenție nr. 297-XIV din 24 februarie 1999.
13. Pitulescu, I., *Criminalitatea juvenilă*, București, 2000, pag. 14-17.
14. Preda, V., *Profilaxia delincvenței și reintegrarea socială*, București, 1990.
15. Rusu, O., Osadci, C., *Rolul psihologului și al psihologiei penitenciare în mediul corecțional*, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, Chișinău, 2003.
16. *Reintegrarea socială a persoanelor liberate din locurile de detenție*, Chișinău, 2009.
17. Rădulescu, Sorin, Banciu, Dan, *Adolescentul și familia*, București, 1987.
18. Robert J., Wicks, *Elemente de psihologie penitenciară*.

PARTICULARITĂȚILE NARCOMANIEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Dumitru CARATA, dr., conf. univ.

Summary

Drug addiction in the Republic of Moldova is manifested by the continuous decrease of drug addicts with a significant decrease of the age group up to 18 years, the reduction of the risky consumption of injecting drugs, of the overdose mortality among the narcotics and the expansion of the consumption of new substances with properties psychoactive drugs marketed under the name of "ethnobotanic".

Conform unui Raport mondial, realizat de Biroul Națiunilor Unite privind Drogurile și Criminalitatea, 300 de milioane de oameni (vârsta 15-64) au fost depistați ca și consumatori de droguri.

Situația social-economică, șomajul, neîncrederea în ziua de mânie, stresul social, accesibilitatea băuturilor alcoolice, drogurilor și altor substanțe psihotrope, etc. au contribuit la o sporire

considerabilă a consumului de alcool, consumul ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope. Aceasta se resfrânge direct, cu mari urmări negative, asupra sănătății publice.

Conform datelor IMSP Dispensarul Republican de Narcologie, cauzele consumului sunt diferite, în dependență de mediul social înconjurător și, desigur, de temperamentul și educația persoanei în cauză.

Însă s-au stabilit 3 cauze de bază a începerii consumului de droguri [3].

Figura 1. Cauzele consumului de droguri

Total în supravegherea IMSP Dispensarul Republican de Narcologie sunt **11805** persoane dependente de substanțe psihoactive.

Prin dimensiunea sa, problema narcomaniei a devenit un univers patologic cu rădăcini culturale, biologice și ontogenetice, cu consecințe psihopatologice, somatopatologice, familiale, profesionale, sociale, economice și foarte frecvent criminogene. Dependența de substanțe psihoactive se pare logic să devină astăzi una dintre direcțiile prioritare de activitate ale poliției, justiției,

educatorilor, pedagogilor, psihologilor, asistenților sociali, medicinei întregi, dominant a psihiatriei și narcologiei, deoarece reprezintă o serioasă și extrem de dificilă problemă de sănătate publică. Creșterea numărului de adictivi corelează proporțional cu majorarea diferitor infrațiuni și răspândirea HIV-infecției. Atacarea fenomenului adictiv presupune profilaxia nu doar în aspect medical, dar obligator și în aspect social, individual, psihologic, politic, pedagogic, legal, etc [5; 6].

Tabelul 1. Incidența și prevalența narcomaniei în Republica Moldova

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Incidența	1304	1062	819	715	854	923	603	890	668
La 100 mii populație	36,6	29,8	23,0	20,1	24,0	26,0	11,0	25,1	18,8
Prevalența	9096	9449	9652	9995	10483	11045	11259	11661	11805
La 100 mii populație	255,4	265,4	271,1	280,9	294,6	310,8	317,0	328,6	332,6

Conform criteriului de gen în evidență sunt:

- Bărbați – 11108
- Femei – 697 persoane [4].

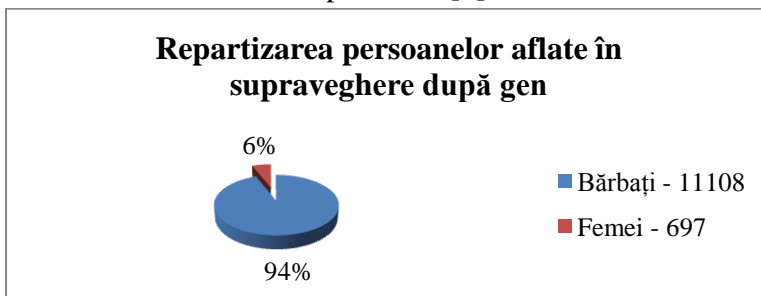

Figura 2. Repartizarea persoanelor dependente aflate în supraveghere conform criteriului de gen

Tot mai frecvent sunt implicați în consumul de droguri minorii și adolescenții. În martie 2015 Centrul Internațional pentru Prevenirea și informațiile privind dependențele (CIPIDA) a realizat un studiu în rândul elevilor din clasa a X-a (15-16 ani) din trei licee din municipiul Chișinău, care a arătat că 18% dintre ei cel puțin o dată în viață a consumat droguri ilicite. Elevii spun că drogurile sunt relativ ușor de a dobândi. În prezent, problema traficului ilicit de droguri reprezintă o amenințare pentru suveranitatea națională a Republicii Moldova. Surse de livrare a drogurilor s-au înmulțit și diversificat, dar acțiunile statului de combatere a traficului de droguri sunt din ce în ce mai limitate și ineficiente. Acces ușor la medicamente contribuie la familiarizarea tinerei generații la utilizarea drogurilor și formarea dependenței care este aproape ireversibilă [1].

Este foarte greu a stabili o statistică exactă a consumatorilor de drog, deoarece la estimarea lor sunt folosite diferite metode. De exemplu: dacă la evidența Dispensarului Republican de Narcologie, în anul 1999 se aflau ~ 4500 de persoane, apoi în 2018 – ~ 11805, după unele estimări, numărul de narcomani este însă mult mai mare, cifrându-se la 100000 mii de persoane [7].

Tabelul 2. Repartizarea persoanelor aflate în supraveghere conform criteriului de vârstă în R. Moldova

	Total	Până la 15 ani	16-18 ani	19-30 ani	30 și mai mult
2016	11259	0	54	4382	6823
2017	11661	0	48	3957	7656
2018	11805	0	42	2806	8957

Măsurile întreprinse de către administrația publică centrală și locală permit să constatăm faptul, că pe fondalul scăderii numărului total de cazuri noi înregistrate a consumului de droguri, de la 1304 în 2010 până la 668 în 2018, se atestă și o scădere a ponderii grupului

de vârstă pâna la 18 ani (Tab. 2, Tab. 3) și diminuarea deceselor cauzate de supradozare.

În anul 2012 substanțele stupefiante au fost consumate în special în mediul urban, mun. Chișinău fiind lider la acest capitol cu un număr de 7000 persoane. În același timp, cel puțin cinci moldoveni decedau anual de supradoză, iar alți peste 700 se internau pentru tratament, majoritatea fiind bărbați șomeri. În 2012 au fost înregistrate cazuri de toxicomanie la copii de 9-10 ani. Numai în orașul Chișinău, din 900 narcomani în evidență, erau 40 copii [2].

Este îmbucurător faptul că în țara noastră, pe parcursul ultimilor ani, programele de combatere a narcomaniei au fost implementate pe larg. Există și hotărâri de guvern cu privință la narcomanie și narcobusiness, în care sunt prevăzute măsuri concrete de combatere a acestor vicii sociale, măsuri destinate, în primul rând, departamentelor și ministerelor cointeresate. Grație acestui fapt, la capitolul narcomanie se constată o ameliorare, o stabilizare a situației.

Această îmbunătățire se manifestă prin micșorarea continuă a persoanelor înregistrate cu narcomanie, o scădere semnificativă a grupului de vârstă pâna la 18 ani și a mortalității prin supradozare în rândurile narcomanilor, a îmbolnăvirii de HIV/SIDA și de hepatite virale în rândurile narcomanilor, cunoscute și ca infecții transmise „prin vârf de ac”. Astfel, comparativ la începutul deceniului decedau prin supradozare 120-140 persoane, în anul 2012, deja numai 15 persoane, în anii 2017 - 2018 nu sunt înregistrate persoane decedate de supradozare. Situația se datorează în primul rând de micșorarea numărului de narcomani care se droghează intravenos și popularității mărite a fumatului de „cannabis sativa”, în special a hașișului. Conform datelor statistice acordate de IMSP Dispensarul Republican de Narcologie, cel mai des consumat drog este cannabisul, care constituie din numărul total al drogurilor consumate aproximativ 60%. În structura consumului drogurilor, în ultimii ani

se evidențiază transformarea consumului, de la utilizarea drogurilor injectabile la inhalare și fumat [3].

Bolnavii de profil narcologic sunt depistați atât de serviciul narcologic, rețeaua de medicină primară, de rude sau la adresarea personal, cât și de poliție.

În acest sens, activitatea cotidiană a serviciului de asistență medicală și psihosocială specializată de ambulator pe parcursul ultimilor ani este axată pe exigențele strategice de dezvoltare a serviciului narcologic, actele legislative și normative. În cadrul IMSP Dispensarul Narcologic Republican se efectuează un volum considerabil de activități ce țin de analiza și dirijarea situației, aprecierea priorităților de activitate în acest sens, promovarea modului sănătos de viață printre contingentele de populație, diseminarea în opinia publică a unor cât mai relevante informații privind consecințele acestui fenomen prin mesaje adecvate și credibile cu scopul diminuării motivației, inițierii consumului de alcool, droguri și de alte substanțe psihotrope printre contingentele de tineret, motivația tinerilor pentru sănătate și renunțarea la consumul abuziv de alcool, droguri și alte substanțe psihotrope, și nu în ultimul rând extinderea serviciilor de sănătate bazate pe dovezi pentru persoanele cu riscuri grave pentru sănătatea narcologică, depistarea precoce a persoanelor bolnave, implicarea lor în programele de tratament, profilaxie, corecție, recuperarea psihosocială, etc.

Analizând datele statistice pe teritoriul mun. Chișinău către **01.01.2019**, sub supravegherea medicală la medicul narcolog se află **7.715** de persoane afectate de narcomanie, majoritatea din care (72%) au studii de nivelul școlii generale.

Pe parcursul anilor 2005 – 2018 în pofida creșterii numărului cumulativ persoanelor dependenți de la 4823 până la 7715, numărul adolescenților este în descreștere de la 185 (3,8%) până la 16 (0,2%) [4].

Tabelul 3. Vârsta narcomanilor în mun. Chișinău

Anii	Total	Până la 15 ani	16-18 ani	19-30 ani	31 și mai mult
2005	4823	13	185	3387	1223
2006	5673	14	210	4196	1253
2007	6238	11	135	4746	1346
2008	6088	15	110	4563	1400
2009	6380	9	64	4868	1439
2010	6582	9	61	5044	1468
2011	6846	7	50	5111	1678
2012	6992	8	22	5168	1794
2013	7234	1	32	5227	1974
2014	7514	--	27	5474	2013
2015	7651	--	13	5606	2032
2016	7670	--	18	5613	2039
2017	7791	--	14	5679	2098
2018	7.715	-- 0%	16 - 0,2%	5.686 - 73,7%	2013 - 26.1%

Programul tratamentului dependenților de opiacee cu Metadonă (farmacoterapia de substituție), activează din anul 2004. La moment în Republica Moldova sunt antrenați în acest tratament 498 de persoane dependente. Au fost înregistrate cazuri repetate de reinițiere a terapiei substituției, pe motivul calității mai bune a vieții după tratament, cu reabilitarea statutului social, familial și încadrarea în câmpul muncii. Cu cât a fost mai mare perioada de tratament, cu atât mai mult s-a ameliorat starea sănătății, au apărut mai puține tentative de folosire a drogurilor și s-a mărit speranța la viață.

Tratamentul de substituție a contribuit la atingerea rezultatelor pozitive în următoarele domenii:

- bunăstarea și starea sănătății pacientului;
- reducerea semnificativă a consumului de opiacee ilicite și alte droguri;
- îmbunătățirea calității vieții clienților;

- reducerea consumului riscant de droguri injectabile;
- diminuarea criminalității [3].

Analizând fenomenul narcomaniei în Republica Moldova, **am constatat următoarele:**

1. Diminuarea continuă incidenței consumului de substanțe psihoactive cu 35% în ultimii 10 ani.
2. Scăderea semnificativă a grupului de vârstă pâna la 18 ani.
3. Reducerea consumului de droguri injectabile.
4. Lipsa mortalității prin supradozare în rândurile narcomanilor.
5. Extinderea fumatului de canabis și consumului de substanțe noi cu proprietăți psihoactive comercializate sub denumirea de „etnobotanice”.
6. Creșterea credibilității persoanelor afectate de narcomanie față de sistemul de sănătate și prestații, precum și sporirea cererii de tratament.
7. Sporirea speranței de viață.
8. Micșorarea criminalității printre dependenții de droguri și de alte substanțe psihotrope.

Bibliografie

1. CIPIDA, „[Noi oferim nu doar informație, ci și educație!](#)” lecție de prevenire antidrog, Liceul Teoretic cu Profil Real „Mihail Marinciuc”, 21 mai 2015.
2. Oprea, P. și al., „Fenomenul drogurilor în Republica Moldova: aspecte medico-sociale”, Materialele Congresului III al Medicilor de Familie, Curierul medical, №3, 2012.
3. Oprea, M., Oprea, P., „Narcomania și profilaxia ei”, IMSP Dispensarul Republican de Narcologie, Chișinău, 2017.
4. Statistica IMSP „Dispensarul Narcologic Republican”, anii 2005-2018.
5. Гульдэн, В.В., Романова, О.Л., Данилин, А.Г. и др. Наркомания с точки зрения социолога, врача, правоведа и журналиста//Социологические исследования, 1989, №2, с. 37-51.

6. Иванец, Н.Н., Медико-социальные проблемы наркологии и пути их решения//Вопросы наркологии, 1997, N4, с. 4-11.
7. www.imsprdn.md/ro/index.php.

DEMERSUL PSIHOPEdagogIC SPECIAL ASUPRA GRUPULUI ȘCOLAR INCLUZIV

*Emilia LAPOȘINA, dr., conf. univ.,
Olesea FRUNZE, dr., conf. univ.*

Summary

In school, the child with developmental disabilities belongs to the group of weak being always sanctioned by educators and rejected by the school colleagues, as a result, they often being marginalized. Taking into account the importance of forming the cohesion of the school group, which can become an important educational factor that creates conditions for group and group education, we assume that under favorable conditions of the cohesive training school group it is possible to maintain the well-being of each member of the group non-uniform. Without the corresponding preventive work in inclusive classes conditions of the increased risk of deviation are created. For the purpose of the prevention of deviations in behavior of teenagers with a different level of development it is necessary to carry out a package of measures of the social and psychological and pedagogical character, directed on neutralization of influence of negative factors of the social environment on relationship of children.

Asistența psihopedagogică specială în școală trebuie concepută ca un sistem complex de activități profesionale, care ar crea și ar asigura condiții optime pentru educația tuturor copiilor, inclusiv și a celor cu dizabilități. Analiza mai multor surse științifice a permis să deducem că structura și organizarea activității serviciilor psihopedagogice speciale în școală sunt strâns legate nu numai de sistemul de învățământ existent într-o țară dată, dar, și de particularitățile culturale, istorice, politice ale acesteia. Deși rezolvă probleme similare, serviciile psihopedagogice naționale din diferite